

AHİLİK

•

HAFTASI

•

9-13 EKİM

2017

08-13 EKİM 2017

Ahiliğin Siyasi ve Askeri Fonksiyonu

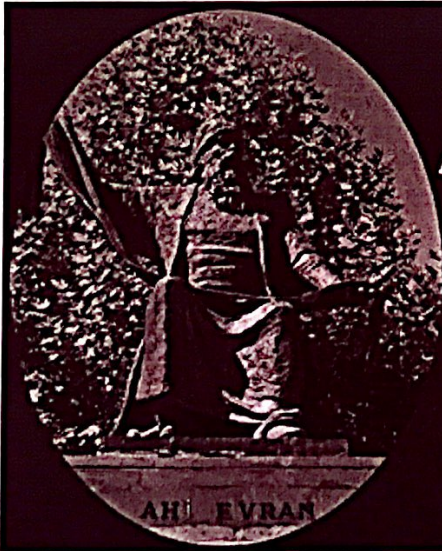

Ahiliğin çok etkili olduğu önemli alanlardan biri de askeri ve siyasi alandır.

Ahi birlikleri, cemiyetin huzuru için uzlaşmacı ve uzlaştırıcı bir tutum getirmişlerdir.

Bu teşkilatın çatısı altına giren esnaf ve sanatkârlar, mesleki, dini, ahlâki eğitimden ayrı olarak, askeri talim ve terbiye de görmüşlerdir.

Anadolu'da süratle yayılan, köylerde ve uç bölgelerde büyük nüfuza sahip olan bu teşkilat, özellikle de 13. yüzyılda devlet otoritesinin zayıfladığı bir dönemde, şehir hayatında sadece iktisadi değil, siyasi yönden de önemli faaliyetlerde bulunmuşlardır.

AHİLİK HAFTASI

BAŞLIYOR

08-12 EKİM 2017

Ahiliğin Türk Diline Verdiği Önem

Ahilik teşkilatı, Türk dilinin ve kültürünün koruyucusu olmuştur. Anadolu'daki diğer dillere, özellikle Arap, Acem, Bizans kültürlerine karşı Türk kültürünü koruyup, Türkçe konuşan ve Türkçe yazan ozanları ve düşünürleri bir şemsiye altında toplayan Ahi teşkilatı olmuştur. Böylece Ahiler, bizi biz yapan dilimizi, koruyup geliştirmişlerdir.

Hoca Ahmet Yesevi'den başlayarak büyük Türk düşünür ve gönül adamları Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli, Ahi Eran, Aşık Paşa, Gülşehri, Hacı Bayram Veli ve daha niceleri hem İslamiyeti, hem de milli özelliklerimizi ve değerlerimizi Türkçe ile anlattılar, yazdılar ve yayınladılar. Osmanlı Devleti'nin Türkçe'yi devletin resmi dili kabul etmesi, bu dili cihan şumul bir konuma getirmesinde, Ahilerin büyük katkısı olmuştur.

Ahiler Türkçe konuşmaya, Türkçe yazmaya ve Türkçe'yi diğer milletlere yaymaya özel önem vermişlerdir. Ahiler, sadece Türkçe'yi öğrenip-öğretmekle kalmayıp; dil yönünde kabiliyetli insanları, edebiyatçıları, şairleri yetiştirerek onlara ciddi sorumluluklar yüklemişlerdir. Böylece Türkçe'nin günümüze kadar çok ileri bir seviyede gelmesini sağladılar.

Yunus'un yaşadığı dönem, Ahilerin Anadolu'da yaşadığı en faal dönemdir. Kendisi de bir Ahi olan Yunus Emre'nin yüzyıllar önce yazdığı şiirlerini bugün rahatlıkla anlayabiliyorsak işte bunu Ahi teşkilatına borçluyuz.

AHİLİK NEDİR?

AHİLİK

Terim olarak **Ahilik** ise, XIII. yüzyılın ilkyarısından XIX . yüzyılın ikinci yarısına kadar Anadolu'da, Balkanlarda ve Kırım'da yaşamış olan Türk Halkının sanat ve meslek alanında yetişmelerini, ahlâki yönden gelişmelerini sağlayan bir kuruluşun adıdır.

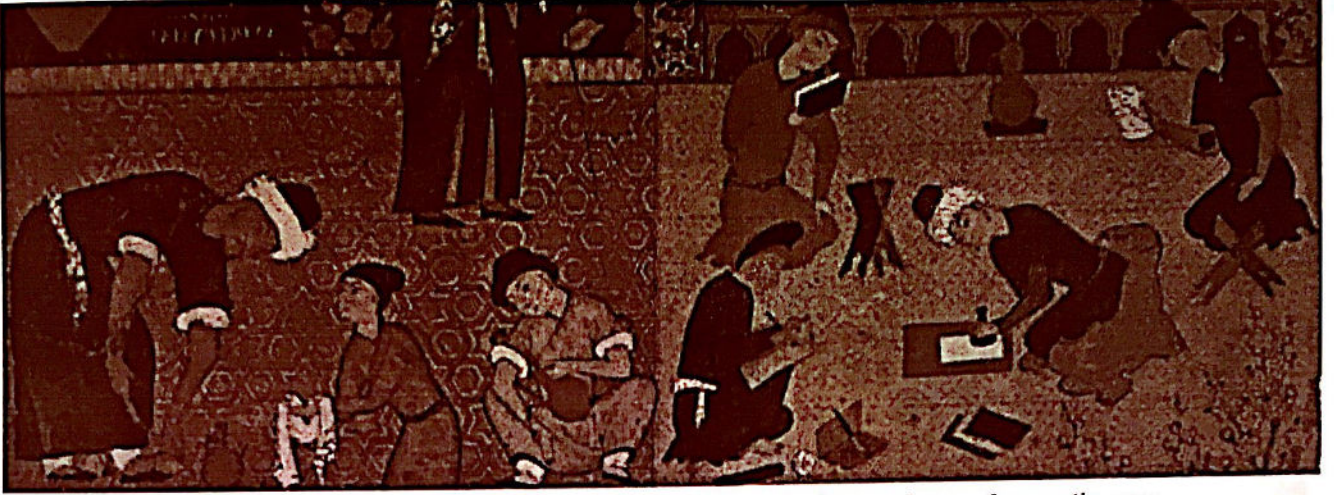
"**Ahi**" kelimesinin, kardeş, arkadaş, yaren, dost, yiğit anlamına geldiğini söyleyebiliriz. **Ahilik** hem sosyal hem de kültürel yapılara ait bir terim olarak; birbirini seven, birbirine saygı duyan, yardım eden, fakiri gözeten, yoksulu barındıran, işi kutsal, çalışmayı bir ibadet sayan, din ve ahlâk kurallarına sıkı sıkıya bağlı esnaf ve sanatkarların iş teşkilatı manasını taşır.

AHİLİĞİN KURULUŞ AMAÇLARI NELEDİR:

Ahi birlikleri her kurum gibi, belli bir ihtiyacı karşılama amacı ile kurulmuşlardır. En geniş anlatımla Ahi birliklerinin kuruluş amacı;

- * Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden Türkmenler arasında yer alan çok sayıdaki sanatkarlara kolayca iş bulmak;
- * Bu kişilerin Anadolu'daki yerli Bizans sanatkarları ile rekabet edebilmesini sağlamak,
- * Piyasada tutunabilmek için yapılan malların kalitesini korumak,
- * Üretimi ihtiyaca göre ayarlamak,
- * Sanatkarlarda sanat ahlâkını yerleştirmek,
- * Türk halkını ekonomik olarak bağımsız hale getirmek,
- * İhtiyaç sahibi olanlara her alanda yardımcı olmak,
- * Ülkeye yapılacak yabancı saldırılarda devletin silahlı kuvvetleri yanında ülkeyi savunmak
- * Yerleşim bölgelerinde Türk-İslam kültürünü yaymak şeklinde tanımlanabilir.

Ahilik ve Fütüvvet Ahlâkı

Ahiliğin en önemli özelliklerinin birisi; teşkilata mensup kimselerin, yani esnaf-sanatkar ve çalışanların manevi ihtiyaçlarına cevap verecek bir inanç ve ahlâk anlayışına sahip olmalarıdır. Bu özelliği ile Ahilik temel kurallarını Fütüvvetçilikten almıştır.

Fütüvvet Arapça bir kelime olup, sözlükte cömertlik, gençlik, yiğitlik, kahramanlık, alçak gönüllülük, diğergâmlık gibi anlamlara gelir. Fütüvvetten bahseden eserlere bakılırsa, bu kavramın içinde neredeyse, İslamiyet'in telkin ettiği bütün güzel ahlâk esaslarını bulmak mümkündür. Mutasavvıflara göre fütüvvet, peygamberlerden kalma bir ahlâk yoludur.

Sülemî'nin Fütüvvet Kitabı'ndan şu hususları başlıklar halinde sunabiliriz.

- o- Kötülüğe iyilikle karşılık vermek,
- o- Yaptığı işten karşılık beklememek,
- o- Gücü varken affetmek,
- o- Başkalarının kusurlarını bırakıp, kendi kusuruyla uğraşmak,
- o- Şefkatli olmak, başkalarını kendisine tercih etmek,
- o- Hiçbir durumda yaltaklanmamak,
- o- Zenginse, fakiri hiçbir sebeple hizmetinde kullanmamak,
- o- Halka tenezzül etmemek, yüz suyu dökmek,
- o- Veren de, alanın da Allah olduğunu bilmek,
- o- Kerem sahibi olmak,
- o- Alçak gönüllü olmak, kendini beğenmişlikten kaçınmak,
- o- Hiç kimseyi azarlamamak,
- o- Sır saklamak,
- o- Hizmette ve vermede ayırım yapmamak.

Sadece bazılarını saydığımız bu fütüvvet prensipleri, netice olarak, insanı başı dik gönlü dok olmaya, alıcı değil verici durumda bulunmaya, dolayısıyla üreticiliğe, bütün varlıklara karşı sevgi ve şefkat beslemeye ve manevi olgunluğa yönelten hususlardır.

Ahilik, ülke kaynaklarını gerçekçi biçimde harekete geçiren, âdil bir gelir dağılımı sağlayan, sosyal dayanışma barış kardeşlik meydana getiren dengeli ve verimli ekonomik sosyal sistemdir. Ahiler, esnaf, tüccar ve diğer sahalardaki meslek guruplarının örgütlenmesini sağlayarak sosyal ve ekonomik düzenin kurulmasına katkıda bulunmuşlardır.

Başarılı olmak için bilgiyi, başkasının esiri olmamak için doğruluğu prensip edinen Ahi, vicdanını, kendi üzerine gözcü koyan adamdır. Ahi helâlinden kazanan, yerine ve yeterince harcayan, ölçü, tartı ehli olan, yararlı şeyler üreten ve yardım edendir. Kalbi Allah'a, kapısı yetmiş iki millete açık olan; mürüvvet ve merhamet sahibi, cömertliği esas alan; ahlâkı ana sermaye edinip akıl yolundan yürüyen; ilim isteyen ve ilmiyle amel edip yararlı çalışmayı elden bırakmayan kişiler Ahilerdendir.

Ahiliğin kültürel göstergelerinden olan esnaf dükkânlarındaki levhalar, mısralarında gizli olan kodlarla, taşıdığı anlamlarla, insanların sahip olmaları gereken hasletleri dile getirirler. Genellikle, ünlü hattatlar tarafından işlemeli, yaldızlı çerçeveler içine, eski, bazen de yeni harflerle yazılan beyit/dörtlüklerden oluşan bu levhalarda, yüzyıllar boyu varlığını sürdüren Ahilik felsefesi dile getirilmiştir.

Bir dükkânda :

Her sabah Besmeleyle açılır dükkânımız.
Hakk'a iman ederiz, Müslümandır şanımız.
Eğrisi varsa bizden, doğrusu elbet sizin.
Hiylesi hurdası yok, helalinden malımız.
Müşterilerimiz velinimet, yararımız yarımız.
Ziyadesi zarar verir, kanaattir kârımız.

Bir aşçı dükkânında:

Her taamin (yiyeceğin) lezzeti ta ki dimağdan (beyinden) çıkar,
Tuz ekmek hakkını bilmeyen akıbet(sonunda) gözden çıkar.

Balıkçı dükkânında:

Ehl-i aşka müptelayım(tutkunum) nemelazım kâr benim,
Mal ve mülküm yoktur amma kanaatim var benim.

Bir helvacı dükkânında:

Dolandım misli-i cihan(cihan misali) bulamadım başıma bir tane tac,
Ne eğride tok gördüm ne doğruda aç.

Bazı dükkânlarda:

Dükkân kapusu Hak kapusu, Hakkına yalvar,
Çeşmim (gözyaşım) gibidir çeşmeleri akmasa da damlar.

Esnaf Sanatkar

Renk renk gözlerine şafak düşünce
Her tezgahta iştir esnaf sanatkar
Kepenk seslerine dua katınca
Bir bilge derviştir esnaf sanatkar

O dur geleceğe güvenle bakış
Ulus mozağını yamayan dikiş
Bilim potasında cehalet yakış
Sönmeyen ateştir esnaf sanatkar

Ahilik yolunda yıkılmaz kale
Fecre dalga dalga yayılan hale
Yurdun her yerinde yanan meşale
Nur saçan güneştir esnaf sanatkar

Sanat gergefinde ilim dokuyan
Türlü teçhizatta sestir şakiyan
Geçmişten yarına çağı okuyan
Bir önderdir baştır esnaf sanatkar

Toplum yapısının sevgi tohumu
Her derdin çaresi hâpî serumu
Ekonomilerin kireci kumu
Temelinde taştır esnaf sanatkar

Orta direk adı çeker çileyi
Serhattır yörüktür bilmez hileyi
Kalpte birleştiren yedi bölgeyi
Zeybektir dadaştır esnaf sanatkar

Bolat Ünsal

Ahilik Haftası

Ekim ayının ikinci haftası, ahilik haftasıdır
Yoksul olmak, çalışmayanların hep hatasıdır
Osmanlıda ahilik, kardeşliğin diğer sahasıdır
Miskin oturanın, çalışmamak onun yaftasıdır

Ahilik, birliğin, kardeşliğin, dürüstlüğün adıdır
Dürüst olmayan esnafın, kalbi daima çok katıdır
Durmadan çalışanların, denizdeki onun yatıdır
Osmanlıdan, ahilik esnaf kardeşliğini alan, batıdır

Mesleğinde uzmanlaşmayanların pabucu, atılır
dama
Kabadaylarının kuşağında, bulunur daima bir kama
Çok çalışan esnafın dizinde hep olur, bir renkli
yama
Terziler diktikleri elbiseleri, takar ağaçlardan çama

Ahilik haftasında, bütün esnafın bayramı kutlu
olsun
Mesleğinde hilekâr davranan esnaflar ise, kahrolsun
Bütün esnaflarımızın kalbine, ahilik ilhamı dolsun
Atalarımızdan miras kalan, ahilik haftasına
hamdolsun

17.10.2010

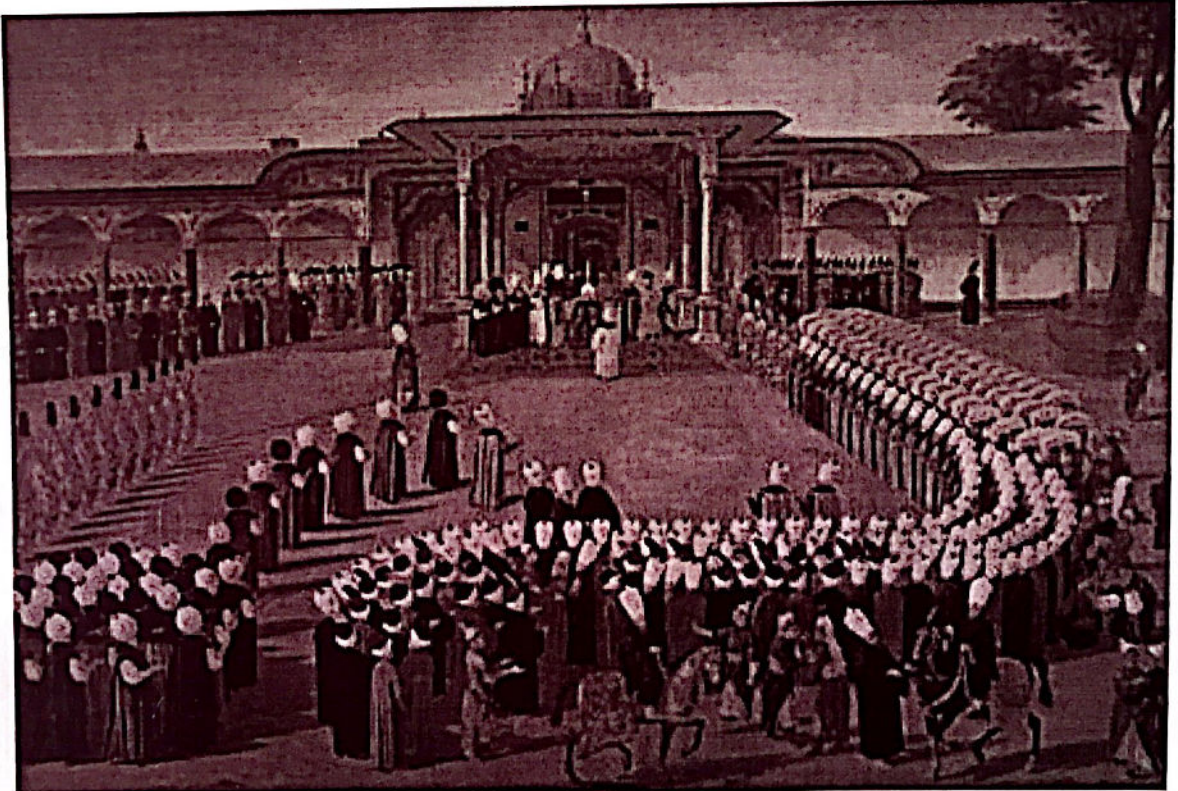
Fikret Gürsoy

ARAŞTIRMACI-YAZAR-ŞAİR-PROGRAMCI

Fikret Gürsoy

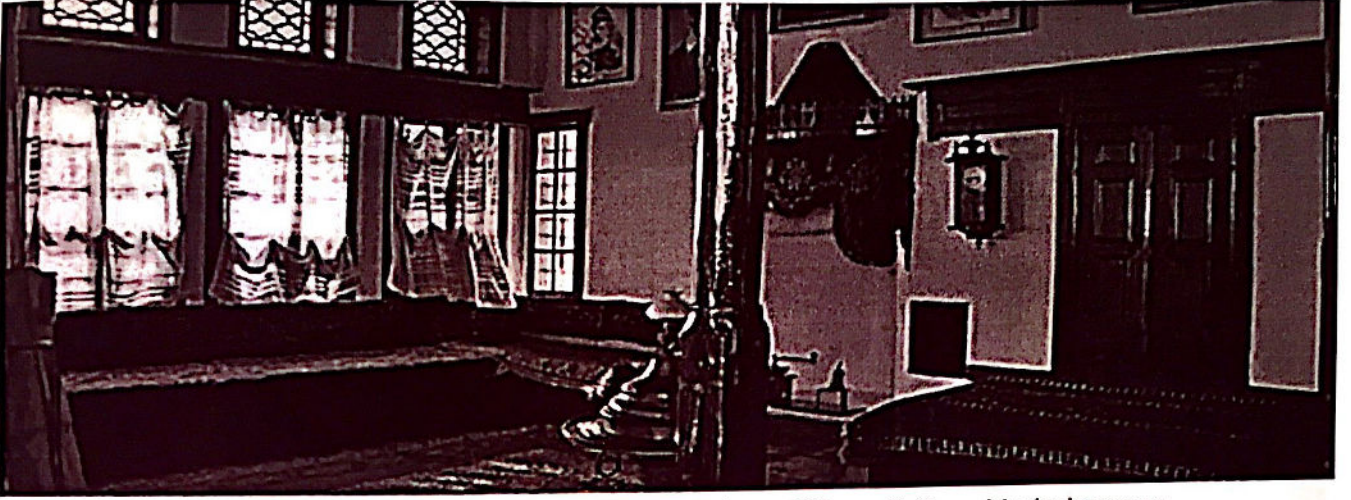
Ahi Ahlakı Kurallarının Bazıları Şunlardır:

- ◆ İnsanların işlerini içten, gönülden ve güler yüzle yapmak,
- ◆ İşinde ve hayatında doğru, güvenilir olmak,
- ◆ Kötü söz ve hareketlerden sakınmak,
- ◆ İyi huylu ve güzel ahlaklı olmak,
- ◆ Güler yüzlü, tatlı dilli olmak,
- ◆ Tevazu sahibi olmak,

Usta Mersimleri

"yaran odası" ve "misafir odası"

Ahiler yalnız şehir ve kasabalardaki esnaf ve sanatkarları eğitip yetiştirmekle kalmamış Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar uzanmıştır. Anadolu köylerinin pek çoğunda kırk elli yıl öncesine kadar **"yaran odası"** ve **"misafir odası"** adı altında misafirhaneler vardı. Köy kahvelerinin hızla çoğalmasıyla birlikte, yüzyıllarca ahlâkî sosyal bir görev yapmış olan bu kurum da yavaş yavaş kendiliğinden ortadan kalkmaya başlamıştır.

İbn-i Batuta'nın övgü ile bahsettiği, mükemmelliğini anlata anlata bitiremediği Ahi zaviyeleri bir çok köyde "konuk odası" olarak görev yapıyordu. Konuk odalarının her türlü ihtiyacı ekonomik durumu iyi olan aileler tarafından gönüllü olarak karşılanırdı. Köye gelen misafirlerin yeme, içme, konaklama, vb her türlü hizmetleri buralarda ücretsiz bir şekilde karşılanırdı.

Ulaşım ve haberleşme imkanlarının son derece kısıtlı olduğu dönemlerde, meslekleri gereği seyahat etmek zorunda olanlar için bu odaların önemi son derece büyüktür. Yaran odalarının bunların dışında pek çok görevleri daha vardı. Yaran odaları da, tıpkı Ahi zaviyeleri gibi eğitimin gelişmesine ve insanlar arasında yardımlaşma ve dayanışma duygusunun yerleşmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Yaran odalarında, özellikle uzun kış gecelerinde, yapılan toplantılarda köyün ve köylünün sorunları konuşulduğu gibi, dini ve milli kitaplar okunur, meslekî ve ahlâkî konuda sohbetler edilirdi. Okula gidecek öğrencinin, askere gidecek gencin, evlenecek kişinin problemleri bu odalarda masaya yatırılır ve çözüldü.